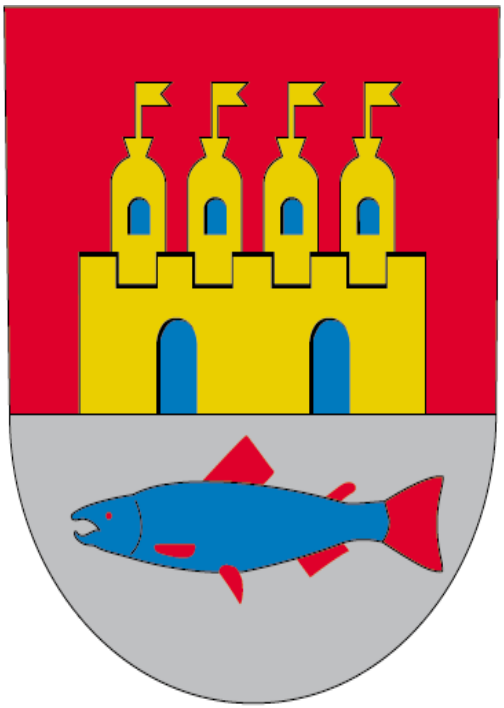

Oulun kaupungin muistio

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaos

Oulun kaupunkiseudun esitykset liikenne- ja logistiikkahankkeista valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmaan

Oulu on Pohjois-Suomen logistiikan keskus - päärata, satama, lentokenttä ja valtatiet 4, 8, 20 ja 22. Oulun kaupunkiseutu on sekä tavaraliikenteen ja henkilöliikenteen solmukohta. Oulun kaupunkiseudun merkitys Pohjois-Suomen talouselämälle sekä kansalliselle ja kansainväliselle saavutettavuudelle on merkittävä ja sen tulee näkyä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmassa.

Esityksemme

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmaan sisällytetään seuraavat liikenne- ja logistiikkahankkeet:

- Liminka-Oulu kaksoisraiteen toteuttaminen ja siihen liittyvä pääradan kehittäminen (125 M€)
- Oulun asemakeskuksen ja ratapihan sekä seudun asemaverkoston suunnittelu ja kehittäminen yhteistyössä Senaatin Asema-alueet Oy:n, Väyläviraston ja VR-Yhtymä Oy:n kanssa.

Muut kärkihankkeet:

- Poikkimaantien parantaminen välillä VT22-Oulun Satama (34,1 M€)
- Lentokentäntie (21 M€)
- VT4 pohjoisen osuuksien kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen, Iin ohitustie (102 M€)
- VT4 Pulkkila-Haaransilta väli (suunnitteluhanke meneillään)
- VT8 Limingan kohta (35 M€)
- VT20 Korvenkylä-Kiiminki (55,5 M€)
- VT22 Oulu-Kajaani-Vartius (40 M€)
- Oulun sataman meriväylän syventäminen 14 metriin (25 M€)
- Oulu-Kontiomäki välin ratakapasiteetin kehittäminen (25 M€)
- Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen (50 M€)

Perustelut

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa Pohjois-Suomen liikennejärjestelmän kehittämisessä korostuu voimakkaasti elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen ja uusiin investointeihin varautuminen sekä kansainvälinen saavutettavuus ja liikenneyhteydet naapurimaihin. Kansainvälisten yhteyksien kehittämisessä maaliikenneyhteyksien lisäksi alueen kehityksen kannalta olennaisia ovat myös satama- ja lentoliikenneyhteydet.

2.1. Liminka-Oulu kaksoisraiteen toteuttaminen ja pääradan kehittäminen

Väylän tekemän pääradan Tampere-Oulu välin tarveselvityksessä ensimmäisen korin toimenpiteeksi nostettiin Liminka-Oulu rataosuus. Liminka-Oulu kaksoisraiteen toteuttaminen on keskeisin toimenpide koko Pohjois-Suomen elinkeinoelämän ja kestävän logistiikan kannalta. Liminka-Oulu kaksoisraiteen kustannusarvio on 125 miljoonaa euroa.
Pääradan kehittäminen on tärkeää talouden kasvun ja kestävän liikkumisen osalta. Pääradan Ylivieska-Oulu rataosuus on toiseksi merkittävin tavaraliikenteen rataosuus Suomessa. Henkilöliikenteen osalta päärata palvelee Oulussa, Oulun kaupunkiseudulla sekä Pohjois-Suomessa yli miljoonaa matkustajaa.

Oulun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen mukaisesti seudulle laaditaan maankäytön, asumisen ja liikenteen kehityskuva 2030+, jossa selvitetään mm. lähijunaliikenteen käynnistämisen edellytykset ja vaikutukset. Liminka-Oulu kaksoisraide on myös välttämätön lähijunaliikenteen sujuvuuden ja häiriöttömyyden varmistamiseksi.

Elinkeinoelämä kokee rautatiekuljetukset yhä tärkeämpänä kuljetusmuotona. Yhdistettyjen kuljetusten terminaali on Oulussa valmiina, mutta valitettavasti vajaalla käytöllä. Yhdistetyillä kuljetuksilla on merkittävä vaikutus päästötavoitteiden saavuttamiseen. Yhdistettyjen kuljetusten käynnistäminen edellyttää Liminka–Oulu kaksoisraiteen ja lastauspaikan rakentamista pääkaupunkiseudulle ja pääradan parantamista muilla ruuhkaisilla rataosuuksilla.

Maakunnallisten matkaketjujen kannalta pääradan ja nopeampien junayhteyksien kehittäminen on välttämätöntä. Raideliikenteen kehittäminen edellyttää Oulun asemapalvelujen parantamista ja valtion osallistumista niihin.

Oulun kaupunkiseudulla on tärkeä rooli osana Perämerenkaaren liikenneverkkoa ja TEN-T ydinverkkokäytävän laajennusta. Lisäksi yhteydet Pohjois-Norjaan kulkevat Oulun kaupunkiseudun kautta.

Pääradan parantaminen välillä Oulu-Tornio tulee sisällyttää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmaan. Pääradan parantaminen lisää myös Suomen ja Ruotsin välisten maaliikenneyhteyksien käytettävyyttä ja toimivuutta.

2.2. Oulun asemakeskuksen ja ratapihan sekä seudun asemaverkoston suunnittelu ja kehittäminen yhteistyössä Senaatin Asema-alueet Oy:n, Väyläviraston ja VR-Yhtymä Oy:n kanssa.

Raideliikenteen kehittäminen edellyttää Oulun asemapalvelujen parantamista ja valtion osallistumista niihin. Oulun asemakeskuksen maankäytön suunnittelu on parhaillaan käynnissä ja tämän suunnittelun yhteydessä ratkaistaan sekä raideliikenteen että erityisesti pitkän matkan linja-autoliikenteen asemapalvelut. Asemakeskus on tärkeä seudullisesti ja maakunnallisesti ja uudistetut asemapalvelut tulee olla tasokkaita. Asemakeskuksen yhteydessä tulee laatia suunnitelmat raide- ja laiturijärjestelyistä ja tasokkaista matkustajapalveluista sekä asemakeskukseen liittyvistä ratapiha-alueen järjestelyistä.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmassa tulee varata alueen kehittämiseen riittävät suunnittelumäärärahat ja ohjelmassa tulee varautua alueen investointeihin myös tulevina vuosina.

Valtion tulee esittää TEN-T uudistuksessa Oulua kaupunkisolmuksi (Urban Node), jotta EU-rahoitusta voidaan hakea mm. ratapihainvestointeihin.

2.3. Oulun kaupunkiseudun tieosuuksien kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen osana kansallisen kilpailukyvyn parantamista

Suomen kaikista luonnonvaroihin perustuvista uusista investoinneista 70 % keskittyy Pohjois-Suomeen. Investointien kokonaisarvo on noin 14 miljardia euroa. Näistä merkittävimmät investoinnit ovat Oulun Stora Enson kartonkitehdas, Kemin Metsä Fibren biotuotetehdas, Kemijärven Boreal Biorefin biosellutehdas, Paltamon KaiCell Fibersin biotuotetehdas ja Raahen SSAB:n hiilivapaa teräksen tuotanto. Nämä edellyttävät investointeja pääradalle, satamiin ja pohjoisen tieverkkoon.

Lisäksi alueen elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että Oulun sataman meriväylä syvennetään 14 metriin (26 M€) ja Oulu-Kontiomäki (25 M€) välin ratakapasiteettia lisätään. Nämä kehittämishankkeet tulee sisällyttää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmaan.

Oulun kaupunkiseudun maankäytön, liikenteen ja asumisen eli MAL -sopimuksessa on esitetty toimenpiteitä seudun sisäisen saavutettavuuden parantamiseksi, kuten muun muassa sataman ja lentoaseman tieyhteydet. Vuoden 2022 valtion talousarvioon on sisällytettävä Poikkimaantien toteuttaminen välillä VT22-Oulun satama. Poikkimaantien välillä VT22-Oulun satama rakennussuunnitelman mukainen kustannusarvio on noin 34,1 miljoonaa euroa. Suunnitelmat Poikkimaantien rakentamiseksi ovat valmiina. Lentokentäntie toteuttaminen (21 M€) tulee sisällyttää myös valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman investointiohjelmaan.

Oulun kaupunkiseudun osalta kyse on myös yhteyksistä Kainuuseen, Koillismaalle ja Lappiin. Iin ohitustien suunnittelun rahoitus on tärkeä sisällyttää jo vuoden 2022 talousarvioon. Ohitustien kustannusarvio on 102 miljoonaa euroa. Muita Oulun kaupunkiseudulle tärkeitä ja hyvässä suunnitteluvalmiudessa olevia teiden kehittämishankkeita ovat VT 4 Pulkkila-Haaransilta väli (suunnitteluhanke), VT 8 Limingan kohta (35 M€), VT 20 Korvenkylä – Kiiminki väli (55,5 M€) ja VT 22 Oulu-Kajaani-Vartius väli (M 40€).

2.4. Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen

Koillisväylä -kaapelilla on mahdollista toteuttaa nopein fyysinen yhteys Aasiasta Norjan, Venäjän ja Suomen kautta Pohjois- ja Keski-Eurooppaan. Koillisväylä -kaapelin toteutus vähentää tietoliikenteen viivettä mannerten välillä, millä on olennainen merkitys muun muassa liike-elämälle, pankeille ja pörssikaupalle. Nopeat tietoliikenneyhteydet ovat edellytys uuden sukupolven matkaviestinnän verkkoyhteyksien 5G/6G kehittämiselle.
Kansainvälinen kauppa ja yritystoiminta, etätyön ja etäopiskelun lisääntyminen ja digitaaliset palvelut edellyttävät laajakaistayhteyksien ja valtakunnallisen datarunkoverkon parantamista. Huolimatta keskimäärin varsin hyvästä tietoliikenneyhteyksien saatavuudesta on nopeita yhteyksiä Oulun kaupunkiseudulla kehitettävää erityisesti haja-asutusalueilla. Oulun kaupunkiseudun kunnat esittävät valtion laajakaistatuen kasvattamista ja 50 miljoonaan euron suuruisen tuen varaamista vuosittain valtion talousarvioon.

Oulussa 10.6.2021

Mirja Vehkaperä
Oulun kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Päivi Laajala
Oulun kaupunginjohtaja

Lisätiedot:
Tapio Siikaluoma, kaupungininsinööri
p. 044 7032114, tapio.siikaluoma@ouka.fi
Claes Krüger, kehittämispäällikkö
044 703 1247, claes.kruger@ouka.fi
Karri Oikarinen, yhteyspäällikkö
040 5687 291, karri.oikarinen@ouka.fi